

Distriktsveterinärernas hygienpolicy

*Bilden av organisationen skapas av oss som arbetar inom den.
Därför är det viktigt att vi tänker på liknande sätt och arbetar mot samma mål.
Det förhållningssätt och bemötande vi ger våra kunder betyder oändligt mycket.
Ett trevligt, kvalitetssäkert och korrekt bemötande är därför synnerligen viktigt.*

*I den här foldern får du kunskap om Distriktsveterinärernas hygienarbete
och vilken hygienpolicy vi arbetar efter.*

*Reviderad 2010-09
Hygiengruppen*

	Innehållsförteckning	Sida
1	Distriktsveterinärernas hygienpolicy	3
2	Bilagor	3
3	Definitioner	3
4	Bakgrund	3-4
5	Syfte	4-5
6	Ansvar	5
7	Begrepp	5-7
7.1	- Djursjukvårdrelaterade infektioner	5
7.2	- Resistenta bakterier	5-6
7.3	- Antibiotikaanvändning	6-7

1 Distriktsveterinärernas Hygienpolicy

Med kunden i fokus ska all djursjukvårdande personal inom Distriktsveterinärerna

- * arbeta så att vårdrelaterade infektioner undviks
- * följa hygienrutiner som är fastställda i hygienguiden

Detaljerade instruktioner till personalen ges i särskilda hygienrutinbeskrivningar (Hygienguiden).

Hygienpolicy 2010-02

Hygienpolicyn är ett levande dokument. Den kommer att uppdateras och omarbetas kontinuerligt.

Ansvariga är Hygiengruppen

2 Bilagor

- * Basala hygienrutiner
- * Basala städrutiner
- * Operationsrutiner
- * Enkät självskattning basala hygienrutiner
- * Omläggning av sår
- * Registrering av sårinfektion
- * Utökade hygienrutiner vid resistenta bakterier

3 Definitioner

Med djursjukvårdande personal avses all personal som har direkt eller indirekt kontakt med djursjukvård. Det kan vara kontakt med patienter, utrustning eller lokaler där patienter vistas. Det innefattar tillsvidareanställda, visstidsanställda (vikarier), praktikanter och studenter.

4 Bakgrund

Med anledning av den tilltagande uppmärksamheten kring resistenta bakterier, har från den 1 juli 2006 ett tillägg i hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen, upprättats. Där förtydligas alla humansjukvårdgivares skyldighet att tillgodose god hygienisk standard i vård och behandling. Som ett led i detta har även ett nytt handlingsprogram för resistenta bakterier tagits fram.

Något liknande regelverk finns inte inom veterinärmedicinen, men vi kan troligen möta samma krav inom en snar framtid. Hos djursjukvårdande verksamheter finns dock redan idag andra incitament. Vi ser här en alltmer uppmärksam allmänhet och mer kunniga kunder och bakom dem deras försäkringsbolag. De ställer allt högre krav på oss, på en alltmer avancerad veterinärvård och därmed också på våra vård- och hygienrutiner.

I dagens samhälle lever vi nära våra sällskapsdjur och därför är det även ur folkhälsoperspektiv angeläget att förhindra och beakta risken för uppkomst av vårdrelaterade infektioner. I det sammanhanget tänker man framförallt på infektioner med resistenta bakterier, eftersom man bör ta hänsyn till att dessa bakterier kan spridas mellan djur och människa. Hand i hand med detta går vår strävan efter att minska antibiotikaanvändningen och säkra en god arbetsmiljö.

Rutiner och kunskap saknas dock inte i nuvarande verksamhet, eftersom det sedan länge funnits rutiner för att förebygga smitta, och då smittskydd är ett etablerat begrepp inom veterinärmedicinen. Dock finns ett behov av samsyn inom Distriktsveterinärerna när det gäller hygienrutiner och antibiotikaanvändning.

Med alltmer avancerad veterinärvård ökar också riskfaktorerna för uppkomst av vårdrelaterade infektioner, såsom intensivvård av svårt sjuka patienter och avancerade kirurgiska ingrepp med längre vårdtider. Begreppet vårdhygien innebär förhindrande av smittspridning mellan patienter, från patient till personal, eller från patient ut till samhället. Smittan kan spridas via patient, personal, lokaler eller utrustning. Genom att ha goda rengörings- och hygienrutiner förhindrar man detta.

För att hitta fakta, kunskap och erfarenhet om vårdhygien är det bra att titta på humansjukvården, där man i större utsträckning har ett etablerat system kring vårdhygien och kan uppvisa mer forskning inom området. Det är dock viktigt att komma ihåg att vissa skillnader gentemot veterinär verksamhet finns. Ett exempel är att djur i större utsträckning vistas och kontaminerar golven. Ett annat är att de oftast är pälsbeklädda och hår härbärgerar och sprider lätt mikroorganismer.

Som ett led i detta har Distriktsveterinärerna påbörjat ett hygienprojekt för att upprätta en hygienpolicy och en rutinbeskrivning för vårdhygien. Det är tänkt som ett inledande arbete där de viktigaste åtgärderna betonas, men det bör betraktas som en grund att stå på och ska kontinuerligt uppdateras och utvecklas vidare. Detta för att även i framtiden med kommande krav kunna inta ett professionellt förhållningssätt gentemot kund och patient.

5 Syfte

Syftet är att tillmötesgå den aktuella debatten om resistenta bakterier, hämma smittspridning av resistenta bakterier och djursjukvårdrelaterade infektioner, minska antibiotikaanvändningen och tillgodose en god arbetsmiljö för de anställda.

Följande hygienarbete är tänkt som en handledning för mottagningarna att luta sig mot vid sin översyn av hygien på lokal nivå. Varje enskild arbetsplats ska följa hygienpolicy men måste även anpassa förändringarna efter sina egna analyser, problem och förutsättningar. En viktig grundinställning är att god vård inkluderar genomtänkta hygienrutiner och att dessa följs av all personal.

Distriktsveterinärernas hygienarbete ska:

- * förhindra uppkomst och spridning av vårdrelaterade infektioner och därmed också spridning av resistenta bakterier
- * bidra till att minska antibiotikaanvändningen
- * ge en säker arbetsmiljö för medarbetarna
- * bidra till en positiv bild av Distriktsveterinärerna och Jordbruksverket

6 Ansvar

Alla anställda är ansvariga för att hygienpolicyn efterlevs och att varje medarbetare i varje arbetsmoment arbetar på ett säkert, hygienmässigt sätt. Klinikchef är ansvarig för genomförande, upprätthållande och efterlevnad av rutinerna på mottagningarna. Ytterst ansvarig är chefen för Distriktsveterinärerna.

7 Begrepp

7.1 Djursjukvårdrelaterade infektioner

Vårdrelaterade eller nosokomiala infektioner, är infektioner som drabbar patienter och personal i samband med undersökningar, behandlingar eller vård inom hälso- och sjukvården eller tandvården.

Med det menas infektioner som erhålls under en vistelse vid ett sjukhus, en klinik, mottagning, ambulans eller motsvarande vårdinrättning. Infektionen kan vara endogen, det vill säga orsakad av mikroorganismer från patientens egna normalflora, eller exogen, orsakad av mikroorganismer från annan smittkälla i omgivningen. Exogena mikroorganismer kan förekomma tillfälligt i miljön eller överleva lång tid i omgivningen och därmed kontinuerligt infektera nya patienter.

Både patienter och personal kan drabbas. Ofta tar det en tid efter vårdbesöket innan infektionen ger upphov till symtom och i vissa fall uppstår inga symtom alls. Därför kan sambandet många gånger vara svårt att härleda. Smittspridning sker via direktkontakt, till exempel mellan patienter och personal eller indirekt via omgivningen, personer eller föremål.

7.2 Resistenta bakterier

Bakterier associerade med vårdrelaterade infektioner är ofta motståndskraftiga dvs. resistenta mot ett flertal antibiotika och kan därför orsaka större utbrott. De kan via personal och patienter spridas vidare ut i samhället. Det kanske mest kända exemplet är MRSA (meticillinresistent Stafylococcus aureus), som har utvecklats till en utbredd samhällssmitta bland annat i USA.

Inom veterinärmedicinen har betydelsen och motverkandet av vårdrelaterade infektioner uppmärksamats mer och mer de senaste åren. En utlösande faktor har sannolikt varit påvisandet av MRSA hos hund (2006), häst (2007), katt (2009) och svin (2010) i Sverige.

Men när det gäller vårdrelaterade infektioner på djur så är det framförallt MRSP (meticillinresistent *Stafylococcus pseudointermedius*) som oftast påvisas.

Resistent bakterier är vanligen inte mer aggressiva än andra bakteriestammar av samma art, men vid allvarlig infektion blir effekten av antibiotika inte tillräcklig, vilket gör att infektionen blir svårare att bekämpa och till och med kan bli livshotande. Resistent bakterier kan vara mycket svåra att få bort ur vårdmiljöer och förlänger ofta vårdtiden för patienten.

* MRSA (Meticillinresistent *Stafylococcus aureus*). Har i Sverige påvisats hos hund, häst och katt men finns i Europa även på lantbrukets djur (nöt och gris). Bakterierna är resistent mot en stor och mycket viktig grupp antibiotika, dit bland annat penicillin hör. Det kan smitta till människa. Hos hund och katt har bakterien oftast satts i samband med sjukdom hos djuret, till exempel vid sårinfektioner, men hos häst har friska individer funnits vara bärare av bakterierna. Bland lantbrukets djur (grisar, nötkreatur) är det vanligare att djuren bär bakterien utan att visa symtom. I Sverige ska infektion med MRSA hos djur anmälas till Länsstyrelsen och Jordbruksverket. Det ska också anmälas till smittskyddsläkare och särskild provtagning ska genomföras. Människa kan också vara latent smittbärare av bakterierna.

* MRSP (Meticillinresistent *Stafylococcus pseudointermedius*). Har framförallt påvisats hos hund. Antalet påvisade fall har ökat kraftigt senaste åren. Smittar, vad man vet, inte till människa. Är numera anmälningspliktig.

* VRE (Vancomycin Resistent *Enterokocker*). Förekommer och kan bli en allvarlig infektion hos människa. Är hos djur vanligast hos slaktkyckling men finns på flera andra djurslag. Djur blir inte normalt sett sjuka av de här bakterierna. Är anmälningspliktig enligt smittskyddslagen.

* ESBL (Extended Spectrum Betalactamase). Är en grupp enzymer som inaktiverar betalaktamantibiotika, penicilliner och cefalosporiner. Är anmälningspliktig inom humansjukvården. I Sverige är vi inte så hårt drabbade men inom EU ökar den här typen av resistens. ESBL producerande bakterier kan till exempel vara *E.coli*, *Klebsiella* eller *Salmonella*.

* multiresistent Gramnegativa stavar till exempel *E.coli*, *Enterobacter*, *Klebsiella*, *Acinetobacter*, *Stenotrophomonas* och *Pseudomonas*.

Resistent bakterier utgör ett hot mot både djur och människor och måste förhindras från att spridas i vårt arbete.

7.3 Antibiotikaanvändning

Antibiotika är många gånger livräddande läkemedel inom både human- och veterinärmedicinen. Ett stort framtida hot för folk- och djurhälsa är ökningen av antibiotikaresistens. Därför är det även sett ur ett samhällsperspektiv mycket viktigt med en restriktiv antibiotikapolicy. En viktig insikt är att antibiotikabehandling i sig är en riskfaktor för uppkomst av vårdrelaterade infektioner. Det beror på att antibiotikaresistenta bakterier ges ett överlevnadsförsprång då de överlever en behandling till skillnad från övriga bakterier. Därför kan resistensutveckling bekämpas/motverkas genom ansvarsfull antibiotikaanvändning, god hygien och aktivt smittskyddsarbete. Det innebär också att information sprids till djurägare i detta avseende.

Inom Distriktsveterinärerna är det viktigt med ett gemensamt förhållningssätt när det gäller antibiotika och dess användning. SVF har våren 2010 kommit ut med en ”antibiotikapolicy för hund- och kattsjukvård” men liknande saknas för häst och lantbrukets djur.